

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

9. Disciplina Poëtica nostro instituto accomodata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

Politica, Ethica, Oeconomica magnam inter se habent affinitatem & similitudinem. Quæ sint ista, quæ recta institutione corrigantur docet Frāciscus Piccolominæus in Vniuersa Philosophia Morali Gradum. 10. ca. 33. De pœnarum 4. generibus Gradu 9. c. 53. ibidem. Vniuersa ferè philosophia moralis ad Disciplinam pertinet, quia correctio affectuum & moderatio perturbationum est.

CAPVT IX.

Disciplina Poëtica nostro instituto hoc est Disciplina Ecclesiastica coaptata.

Subiiciam *γυμνάσιον* & sententias aureas poëtarum morales, quæ aptissimæ erunt grauissimo nostro proposito argumento, quarum accommodatio erit facilis cuique prompta & expedita. Seneca in Agamem: Quem pœnitet peccasse pene est innocens. Nam sera nunquam est via ad bonos mores. Satius est recurrere, quam viticurras male. apud Lucianum in Asino Quid te exempta iuuat spinis de pluribus vna. Horatius 2. epistola 2. Qui simul aspexit quantum, dimissa petitis, Præsent, maturè redeat repetarque relicta. Horatius lib. 1. epistola 8. Dum licet & modici tangunt præcordia motus, Si piget, in primo limine siste pedem. Ouidius lib. 1. de Remedio Amoris.

Nate caue dum resq; finit tua corrige vota. Ouidius lib. 1. Metamorphoseos.

Omnes in admonendo sapimus, sed cum ipsi
mee

met aberramus haud aduertimus. Euripidis apud Stobæum Sermone 22. Facile omnes cum ualeamus, recta consilia ægrotis damus. Tu si hic fis aliter sentias. Terentius in Andria. Medicosequidem scio de abstinentia apud ægrotos quam optime omnes differere. Si quid autem ipsis acciderit, ea tunc facere omnia, quæ alijs prohibebant, non eiusdem est scilicet dolere & ratiocinari. Philemonis in Siculo apud Stobæum sermone 113. Difficile est exequi hortari facile. Stobæus. Ego illum, qui iniustitia infamis ad aram asidet, lege neglecta, adducerem ad poenam dandum, nihil metuens deos. Nam virum malum semper malè affici conuenit. Euripides in Heracl. Est honesta turpitudine pro bona causa mori. gloriosa est infamia vitam impendere iustitiæ. Publius. Iudicare uelis iusti respectu & non uilis. Stobæus Sermone 9. Nefas est occultare virum impium ne puniatur, sed virum maleficum necessario auersari oportet. Sæpe cum malis moriuntur, qui cum ipsis degunt. Phocylides. Adsit

Regula peccatis quæ poenas irroget æquas
 Ne scutica dignum horribili insectere flagello.
 Horatius libr. 1. Saty. 3. Bono iustitiæ proxima est
 feueritas. Publius. Oportet ad amissim & secundum rectam rationem causas iudicare. Theognis. Ne sectare malignitatem, sed iure absterge iniuriam. Phocylides.

Scelerum si bene poenitet. Eradenda Cupidinis,
 Prauæ sunt elementa & teneræ nimis, Mentis asperioribus studijs. Horat. l. 3. Ode 24.

Qui

Qui ferere ingenuum volet agrum, Liberat
 prius arua fruticibus, Falce rubos silicemque re-
 secat, Vt noua fruge grauis Ceres eat, Dulcior
 est apium mage labori, Si malus ora prius sapor
 edat, Gratius astra nitent, vbi Notus, Definit im-
 briferos dare sonos, Lucifer vt tenebras pepule-
 rit, Pulchra dies roseosagitequos. Tu quoque
 falsa prius tuens bona, Incipe collo iuga retra-
 here, Vera dehinc animum subierint. Boetius li.
 2. Metro. 1.

Qui non verat peccare, cum possit, iubet. Se-
 neca in Troade. Bonum praeceptorem dixeris,
 quisquis bene sapere stultos valeat cogere. Hip-
 polytus ad Theseum apud Euripidem in Hippo-
 lyro.

Procreare & educare facilius hominem, quam
 mentem bonam inferere (nemo hoc adhuc per-
 pendit) nimirum sapientem facere ex insipien-
 te, & ex malo bonum. Si verò Asclepiadi hoc
 dedisset Deus & sanare maliciam & peruerfas
 mentes virorum, multam mercedem & magnam
 tulisset. Si procreari posset & inseri in homi-
 ne mens, nunquam ex patre bono esset malus fi-
 lius, sed pareret sermonibus illius prudentibus.
 Nunc verò licet docens nunquam facies ex ma-
 lo bonum. Theognis.

Lex siue Canon rex est mortalium & immor-
 talium. Pindari apud Clementem libr. 2. Stro-
 matum & Plutarchum in lib. In Principe requiri
 doctrinā, & in vita Demetrii. Res valida lex est.
 Menander. Orator improbus lues est legibus.

idem

idem. Foeliciter sapit, qui alieno periculo sapit.
 Plautus. Ex alijs periculum facito, tibi quod ex
 vultus. Terent. in Adelpis. Per varios vltus artē
 experiētia fecit. Exēplo monstrante viam. Mani-
 lius l. 1. Præmissa futuris dant exēpla fidem. Clau-
 dianus in 4. Honorij Consul. Bonum est fugienda
 aspicere alieno in malo. Publius. Ex vitio alie-
 rius sapiens emendat suum. Publius. Foelix qui-
 cunque dolore Alterius disces posse carere tuo.
 Tibullius li. 3. elegia 7. Auidos vicinum funus vt
 ægros Examinat, mortisq̄ue metu sibi parcere co-
 git. Sic teneros animos aliena opprobria sape,
 Absterrent vitijs. Horat. l. 1. saty. 4. Multorum dō
 sces exemplo, quæ facta sequaris. Quæ fugias. Vi-
 ta est nobis aliena magistra Cato. lib. 3. Corrum-
 punt vitiorum exempla domestica, magnis cum
 subeant animos auctoribus. Sed reliquos fugiēda
 patrū vestigia ducunt. Et monstrata diu veteris
 trahit orbita culpæ Iuuenalis Satyra 14.

Os tenerum pueri balbumque poēta figurat:
 Torquet ab obsecenis iam nunc sermonibus au-
 rem. Mox etiam pectus præceptis format amicis.
 Asperitatis & inuidiæ corrector & iræ Recte fa-
 cta refert, orientata tempora notis Instruit exem-
 plis, &c. Horatius lib. 2. Carminum epistola 1.
 Confule queis ætas longa magistra fuit: Ouidius
 epistola 3. Ultra Sauromatas fugere hinc libet &
 glaciale, Oceanum quoties aliquid de moribus
 audent. Qui Curias simulant & Bacchanalia vi-
 uunt. Iuuenalis Satyra 1.

Ouidius l. 6. Fastorum. Sic agitur censura & sic exempla parantur. Cum
 iudex alios, quod monet, ipse facit. Scilicet in
 vulgus

vulgus manant exempla regentum. Vtq; ducum
lituos, sic mores castra sequuntur Claudianus 1.
Stilicōne. Nouarum ædium esse arbitror simi-
lem ego hominem quando hic natus est. Plautus
in Mostellaria. Actus 1. scena 2. declarat ibi pro-
positam similitudinem. Vt enim domus cum in
potestate fabri est, pulchrè ædificatur, ornatur,
expolitur, si immigrat possessor iners, sensim im-
bre & tempestate corrumpitur, ita iuuenes sub
Disciplina & præceptoribus quantūuis sint præ-
cij, sui iuris facti, nisi ingenio sint bono, pereunt.
Syncerum est nisi vas quodcunque infundis, acce-
scit. Horatius lib. 1. epistola 2. Nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer,
Quo semel est imbuta recēs, seruabit odorem, Te-
sta diu. Horat. lib. 1. epist. 2.

Nemo adeo ferus est vt non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem accommodet aurem
Horatius lib. 1. epist. 2.

Seges illa magnum foenus agricolæ dabit

Quæcunque tenera loetis luxuriat satis

Arborque celso vertice euincit nemus

Quam non maligna cœdit aut resecat manus

Ingenia melius recta se in laudes ferunt.

Si nobilem animum vegeta libertas alit.

Nutrix apud Senecam in Hippolyto.

Male coactus, qui officium suum facit

Dum id rescitum iri credit tæris per cauet. Si spe-

rat fore clam, rursus ad ingenium redit. Quem

beneficio adiuugas, ille ex animo facit, Studet par-

referre præsens absensq; idem erit. Terentius in

Adel. Actus 1. scena 1. Hoc patrium est consuesce-

Vu

re fi-

re filium. Sua sponte recte facere, quam alieno metu. hoc pater ac Dominus interest. hoc qui nequit, fateatur se nescire imperare liberis Terent. in Adelphis.

Paupertas morum magistra est. Antiphontis Sermone 39. Stobæus.

Viuite contenti casulis & collibus istis

O pueri, curuo panem quæramus aratro

Qui satis est mensis.

Ad scelus atque nefas quodcumq; est purpura ducit. Iuuenalis: Institutio ac Disciplina cicurat omnes, Menander. Doctrina vim promouet inuicem Rectique cultus pectora roborant. Vt cunque defecere mores, Dedecorant bene nata culpa. Horatius lib. 4. Ode 4.

Corrigere est res tanto magis ardua, quanto Magnus Aristarcho maior Homerus erat: Quidius l. 3. de Ponto.

O quisquis volet impias Coedes, aut rabiem tollere ciuicam, Si quærat pater vibium Subscribit statuis, indomitam audeat Refrenare licentiam. Horatius Oda 24. li. 3. Carminum. Nam deteriores omnes sumus licentia, Quodcumque incidere rectum in mentem volet. Neq; id putabit prauum an retusit quod petet, Tu rem perire & illum non poteris pati Dare denegaris, ibit ad illum ilico.

Quem maximè apud te valere sentiet, Abiturum abs te ilico minabitur: Terentius in Heautontimorumenon Verum nimia illa licentia Profecto euadet in magnum aliquod malum, Idem in Adelphis. Nemo satis credit. tantum delinquere, quantum Permittas, adeo indulgent sibi latiusi.

psi lu.

pſi Iuuenalis Satyra 14. Procliuior vſus. In peiora
 ra datur ſuadetque licentia luxum, Illecebrisque
 effrena fauet tunc viuere caſte. Aſperius cū prom-
 pta venus tum durius iræ Conſulimus, cum pœ-
 na patet. Claudianus de 4. Honorij Conſulatu
 Danda eſt hellebori multò pars maxima auaris. ¶
 Horatius libr. 2. Satyra 3. Leniter ex merito quic-
 quid paritate fereudum eſt. Quę venit indigne pœ-
 na dolenda venit. Ouidius epiftola 5. Leniter qui
 ſœuiunt ſapiunt magis Plautus in Bacchidibus,
 Qui alterum ineuſat probri ſeiſum intueri de-
 cet. Plautus in Truculento, In commune iubes
 ſiquid cenſesque tenendum, Primus iuſſa ſubi,
 tunc obſeruantior æqui Fit populus, nec ferre ve-
 rat cū viderit ipſum Auctorem parere ſibi. Clau-
 dianus de 4. Honorij Conſulatu, & idem infra
 Nec ſic inſectere ſenſus Humanos edicta valent
 quam vita regentis. Si quis Opprobrijs dignum
 latrauerit integer ipſe. Soluetur riſu tabulæ, tu
 miſſus abibis. Horatius libr. 2. Satyra 1.

Loripedem rectus derideat, æthiopem albus
 Quis tulerit Gracchos de ſeditione querentes
 Quis cœlum terræ non miſceat & mare cœlo
 Si tur diſpliceat Verri, homicida Miloni
 Clodius accuſet moechos Catilina Cethegum
 In tabulam Syllæ ſi dicant diſcipuli tres?

Iuuenalis Satyra 2.

Ouidius ait agris neglectis ſpinas & tribulos in-
 naſci, ſic etiam ni adhibeantur in Eccleſia auſteri
 vindices morum peſſimorum omnia germina vi-
 tiorum pullulabunt.